

**Житомирський національний агроекологічний університет
Головна бібліотека об'єднання сільськогосподарських бібліотек
Житомирської області
Інформаційно-бібліографічний відділ**

Здоровий ґрунт – для здорового життя

**рекомендаційний список літератури
до Міжнародного року ґрунтів**

Дата відбору матеріалу: 06.05.2015

Кількість відібраних джерел: 175

Укладач: Яремчук Н. Г.

**Житомир
2015**

Генеральна Асамблея Організації Об'єднаних Націй оголосила 2015 рік Міжнародним роком ґрунтів, що має стати важливою платформою для підвищення обізнаності на міжнародному, регіональному та національному рівнях про фундаментальну роль ґрунтів для людського життя.

Проблема охорони та раціонального використання земель є одним із найважливіших завдань людства, бо 98% продуктів харчування, які споживає людина, отримуються за рахунок обробітку землі. Агрокультурою людина займається майже 10 тисячоліть. За цей період у багатьох частинах планети розквітали і гинули цивілізації, колись квітучі краї перетворювались на пустелі. Низька культура землеробства та хижацька експлуатація земель призводили до руйнування ґрунтів. Французькі вчені підраховали, що за весь історичний період людство втратило близько 2 млрд га родючих земель.

Ґрунт називають головним багатством держави й планети. Однак цим стратегічно важливим ресурсом далеко не завжди розпоряджаються раціонально, й в Україні, як і в більшості країн світу, відбувається небезпечний процес деградації ґрунтів, котрий фахівці називають «тихою кризою планети». Зокрема, дані моніторингу земельних ресурсів переконливо засвідчують, що останніми роками наші ґрунти помітно збіднюються і втрачають свої якісні та продуктивні показники.

Для збереження ґрунтів від подальшого забруднення і деградації необхідно проводити ряд організаційно-господарських, агрономічних, технічних, меліоративних, економічних і правових заходів щодо запобігання і усунення наслідків зазначених процесів, які повинні здійснюватись комплексно, як єдина система, взаємно доповнюючи один одного і посилюючи дію всіх інших. Не менш важливо змінити світоглядну позицію людей щодо ставлення до земельних ресурсів, домогтись усвідомлення ними життєвої потреби спрямувати природокористування в раціональне й науково обґрунтоване русло, виховати свідомість справжнього власника цього унікального природного дару з відповідним до нього ставленням.

Ми також хочемо привернути увагу всіх користувачів бібліотеки до цієї вкрай важливої проблеми. Маємо надію, що інформаційні джерела, висвітлені у даному посібнику, стануть в нагоді студентам, аспірантам та викладачам ВНЗ при підготовці до висвітлення даної теми у навчальних дисциплінах, наукових дослідженнях, проведенні виховних заходів.

Рекомендаційний список літератури складений на основі фондів бібліотеки ЖНАЕУ, а також огляду електронних ресурсів.

Охорона земель

Нормативно-законодавчі документи

Земельний кодекс України [Електронний ресурс] : із змінами та допов. станом на 05.04.2015 р. – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/T012768.html. – Дата звернення: 5.05.2015.

Про охорону земель [Електронний ресурс] : закон України від 19.06.2003 № 962 [із змінами та допов. станом на 12.02.2015 р.]. – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/T030962.html. – Дата звернення: 5.05.2015.

Про внесення змін до деяких законодавчих актів України з питань здійснення державного контролю за використанням та охороною земель : закон України від 23 лют. 2012 р. №4444 // Офіційний вісник України. – 2012. – № 22. – С. 28–30.

Про схвалення Концепції боротьби з деградацією земель та опустелюванням [Електронний ресурс] : розпорядження КМУ від 22 жовт. 2014 р. № 1024. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1024-2014-%D1%80>. – Дата звернення: 5.05.2015.

Книги

631

З-52

Землеробство з основами екології, ґрунтознавства та агрохімії : навч. посіб. / В. Ф. Петриченко, М. Я. Бомба, М. В. Патица [та ін.]. – К. : Аграрна наука, 2011. – 492 с. 1 прим.

631.4

Н17

Надточій П. П. Екологія ґрунту : монографія / П. П. Надточій, Т. М. Мислива, Ф. В. Вольвач. – Житомир : Рута, 2010. – 475 с. 3 прим.

57(069)

О-92

Охорона та раціональне використання природних ресурсів і рекультивация земель : навч. посіб. / [П. П. Надточій, Т. М. Мислива, В. В. Морозов та ін.] ; за заг. ред. П. П. Надточія, Т. М. Мисливої. – Житомир : ДАЕУ, 2007. – 418 с. 35 прим.

333.05

П16

Панас Р. М. Раціональне використання та охорона земель : навч. посіб. / Р. М. Панас. – Л. : Новий Світ-2000, 2010. – 349 с. 1 прим.

Рациональне використання ґрунтових ресурсів і відтворення родючості ґрунтів: організаційно-економічні, екологічні й нормативно-правові аспекти [Електронний ресурс] : кол. моногр. / за ред. С. А. Балюка, А. В. Кучера. – Х. : Смуґаста типографія, 2015. – 432 с. – Режим доступу: http://www.issar.com.ua/dow№ loads/dow№ loads/zmistk№ _chr.pdf. – Дата звернення: 5.05.2015.

Наукові статті

Балюк С. А. Ґрунтові ресурси України: стан і заходи їх поліпшення / С. А. Балюк // Вісник аграрної науки. – 2010. – № 6. – С. 5–10.

Балюк С. А. Концепція охорони ґрунтів від ерозії в Україні / С. А. Балюк, Д. О. Тімченко, М. М. Гічка // Вісник аграрної науки. – 2009. – № 2. – С. 5–110.

Балюк С. Збережемо ґрунтовий ресурс України – незамінного благодійника біосфери та людства / С. Балюк // Голос України. – 2015. – № 71. – С. 8–9.

Барвінський А. Еколого-економічні аспекти формування сталого сільськогосподарського землекористування в ринкових умовах / А. Барвінський // Землевпорядний вісник. – 2013. – № 2. – С. 50–53.

Безкоровайний З. Знесилена земля просить захисту / З. Безкоровайний ; записав З. Михлик // Землевпорядний вісник. – 2014. – № 4. – С. 18–19.

Береговий В. К. Екологічні проблеми використання земель у сільському господарстві України / В. К. Береговий // Агросвіт. – 2011. – № 13–14. – С. 13–15.

Бурковський О. П. Консервація земель як основний аспект відтворення ландшафтного та біологічного різноманіття / О. П. Бурковський // Екологічний вісник. – 2014. – № 3. – С. 5–7.

Великомасштабне дослідження ґрунтового покриву України – стратегічний захід ефективного збалансованого його використання / В. Ф. Петриченко, А. С. Заришняк, С. А. Балюк [та ін.] // Вісник аграрної науки. – 2013. – № 5. – С. 5–13.

Все починається с почвы // Агроном. – 2014. – № 3. – С. 174–175.

Галаган Т. Еколого-економічна стратегія використання та охорони рекультивованих земель / Т. Галаган // Землевпорядний вісник. – 2013. – № 10. – С. 18–19.

Гамалей В. І. Екологічний стан ґрунтів придорожніх смуг / В. І. Гамалей, І. П. Шевченко // Вісник аграрної науки. – 2008. – № 12. – С. 54–58.

Ґуцуляк Ю. І. Проблема стійкості типів земель при організації їх використання та впорядкування / Ю. І. Ґуцуляк // Агросвіт. – 2009. – № 9. – С. 22–27.

Ґуцуляк Ю. Сталий та екологобезпечний розвиток агроєкосистем в Україні / Ю. Ґуцуляк // Землевпорядний вісник. – 2009. – № 3. – С. 24–29.

Демидов О. А. Про пертиненцію промислово порушених земель у межах техногенно-територіальних комплексів України / О. А. Демидов // Вісник аграрної науки. – 2013. – № 7. – С. 56–59.

Диптан С. Наукові засади форм та стадій контролю за використанням та охороною земель / С. Диптан // Землевпорядний вісник. – 2009. – № 8. – С. 36–39.

Добряк Д. С. Формування обмежень у сільськогосподарському землекористуванні на основі землепридатності / Д. С. Добряк // Землеустрій і кадастр. – 2013. – № 3. – С. 3–9.

Еколого-економічні засади ремедіації забруднених пестицидами ґрунтів / Л. І. Моклячук [та ін.] // Екологічний вісник. – 2013. – № 6. – С. 20–21.

Євсюков Т. О. Концептуальні засади безпечного землекористування / Т. О. Євсюков, А. Г. Мартин // Землеустрій і кадастр. – 2010. – № 1. – С. 26–29.

Ємець М. А. Створення і формування енергоактивної агросадиби як фізичної моделі енергоактивного техногенного парку на порушених землях / М. А. Ємець, В. І. Дерев'янко, Ю. А. Богатирьов // Актуальні проблеми економіки. – 2012. – № 4. – С. 225–239.

Зубець М. В. Стратегія збалансованого використання і охорони земель України / М. В. Зубець, В. В. Медведєв, С. А. Балюк // Вісник аграр. науки. – 2011. – № 4. – С. 19–23.

Камінський В. Ф. Стратегія оптимізації використання земельних ресурсів в агропромисловому виробництві України в контексті світового стабільного розвитку / В. Ф. Камінський, В. Ф. Сайко // Вісник аграрної науки. – 2014. – № 3. – С. 5–10.

Канаш О. П. Ґрунти – провідна складова земельних ресурсів / О. П. Канаш // Землеустрій і кадастр. – 2013. – № 2. – С. 68–76.

Канаш О. П. До питання про еколого-технологічне групування земель України / О. П. Канаш // Землеустрій і кадастр. – 2013. – № 1. – С. 4–7.

Канаш О. П. Про особливо цінні ґрунти як провідний індикатор особливо цінних земель / О. П. Канаш // Землеустрій і кадастр. – 2012. – № 4. – С. 39–49.

Канаш О. П. Стратегія сучасного і подальшого використання земельних ресурсів / О. П. Канаш // Землеустрій і кадастр. – 2012. – № 2. – С. 7–13.

Кишко-Єрлі О. Визначення техногенно забруднених земель за законодавством України / О. Кишко-Єрлі // Підприємництво, господарство і право. – 2012. – № 11. – С. 117–120.

Клименко І. І. Характеристика екоотоксикологічного стану агроекотопів за показниками захисних функцій ґрунту / І. І. Клименко // Агроєкологічний журнал. – 2014. – № 2. – С. 100–103.

Ковалів О. Конституція оминула чорноземи / О. Ковалів // Урядовий кур'єр. – 2015. – № 54. – С. 7.

Коніщук В. В. Національна стратегія збалансованого розвитку фітосфери боліт і торфовищ України / В. В. Коніщук // Екологічний вісник. – 2011. – № 2. – С. 16–17.

Кравченко А. Сучасні проблеми формування екологобезпечного сільськогосподарського землекористування / А. Кравченко // Землевпорядний вісник. – 2013. – № 12. – С. 27–30.

Кравчук В. Сучасні агротехнології та «гнучкі механізми» Кіотського протоколу / В. Кравчук, М. Павлишин, В. Гусар // Техніка і технології АПК. – 2013. – № 5. – С. 29–33.

Кривов В. М. Формування екологобезпечних агроєкосистем у сучасних сільськогосподарських землекористуваннях / В. М. Кривов // Землеустрій і кадастр. – 2010. – № 4. – С. 19–23.

Кустовська О. В. Деякі аспекти стимулюючої функції охорони земель / О. В. Кустовська, О. В. Пелех // Землеустрій і кадастр. – 2012. – № 4. – С. 34–38.

Курило В. І. Деякі питання державного контролю за використанням та охороною земель / В. І. Курило, Т. С. Кичиліук // Наук. вісн. Нац. ун-ту біоресурсів і природокористування України. – 2011. – Вип. 165. – С. 190–195.

Куценко М. В. Ґрунтозахисна оптимізація структури сільськогосподарських угідь / М. В. Куценко, О. В. Круглов // Вісник аграрної науки. – 2014. – № 1. – С. 51–54.

Мартин А. Г. Особливо цінні землі : сучасні проблеми визначення та охорони / А. Г. Мартин, Т. О. Євсюков // Землеустрій і кадастр. – 2009. – № 2. – С. 39–43.

Медведєв В. В. Діагностика, параметри і географія особливо цінних ґрунтів в Україні / В. В. Медведєв, І. В. Пліско, О. М. Бігун // Вісник аграрної науки. – 2014. – № 3. – С. 11–17.

Медведєв В. В. До обґрунтування скорочення ріллі в Україні / В. В. Медведєв // Вісник аграрної науки. – 2013. – № 1. – С. 59–63.

Мирошніченко М. М. Качество почв – залог продовольственной безопасности страны / М. М. Мирошніченко, А. И. Фатеев // Агровісник України. – 2008. – № 10. – С. 28–31.

Наші ґрунти: бажані, під загрозою й охороною // Пропозиція. – 2010. – № 10. – С. 38–43.

Панасенко В. Збереження ґрунтів України – завдання державної ваги / В. Панасенко // Землевпорядний вісник. – 2014. – № 8. – С. 28–29.

Попова О. Л. Оцінка суспільних збитків і розміру відшкодування за погіршення якості сільськогосподарських земель / О. Л. Попова // Економіка України. – 2013. – № 3. – С. 47–56.

Проблеми реабілітації ґрунтово-земельних ресурсів Житомирської області, забруднених унаслідок військової діяльності / П. П. Надточій, Ю. А. Білявський, Т. М. Мислива // Вісн. ДАУ. – 2009. – № 2. – С. 14–32.

Проектування ґрунтоохоронних заходів / В. Зелений, С. Кузьменко, А. Коваленко, М. Єфанов // Землевпорядний вісник. – 2013. – № 9. – С. 21–24.

Світличний О. П. Раціональне використання та охорона земельних ресурсів: поняття і зміст. / О. П. Світличний // Землеустрій і кадастр. – 2011. – № 1. – С. 50–52.

Ситник К. Стан ґрунтів і майбутнє людства / К. Ситник, В. Багнюк // Вісник національної академії наук України. – 2008. – № 8. – С. 3–27.

Солов'яненко Н. Сучасний стан та охорона ґрунтових ресурсів / Н. Солов'яненко // Землевпорядний вісник. – 2012. – № 5. – С. 23–27.

Тараріко О. Г. Формування екологічно стійких агроландшафтів в умовах змін клімату / О. Г. Тараріко, Т. В. Ільєнко, Т. Л. Кучма // Агроєкологічний журнал. – 2013. – №4. – С. 13–20.

Узбек І. Якщо не відновлювати знищені чорноземи, то скоро ніде буде сіяти / І. Узбек // Землевпорядний вісник. – 2013. – № 9. – С. 9–12.

Чорнопищук Т. І. Економічні аспекти раціонального землекористування та охорони земель сільськогосподарського призначення [Електронний ресурс] / Т. І. Чорнопищук // Зб. наук. пр. ВНАУ. Сер. Екон. науки. – 2012. – № 1, т. 2. – С. 152–157. – Режим доступу: <http://eco№jour№al.vsau.org/files/pdfa/640.pdf>. – Дата звернення: 5.05.2015.

Шевченко О. В. Сучасний стан і тенденції використання земельних ресурсів у сільському господарстві / О. В. Шевченко // Землеустрій і кадастр. – 2013. – № 2. – С. 77–87.

Юркевич Є. О. Шляхи покращання екологічного стану ґрунту / Є. О. Юркевич, Р. П. Коваленко // Вісн. Житомир. нац. агроєколог. ун-ту. – 2011. – № 2, т. 1 (29). – С. 299–306.

Яцук І. П. Агроєкологічне оцінювання ґрунтів Волинської області / І. П. Яцук, М. В. Драга, Ю. О. Зацарінна // Агроєкологічний журнал. – 2014. – № 2. – С. 44–50.

Яцук І. П. Агроєкологічне оцінювання ґрунтів Чернігівської області / І. П. Яцук, А. М. Ліщук // Агроєкологічний журнал. – 2014. – № 3. – С. 36–42.

Яцук І. П. Роль ґрунтів у функціонуванні ноосфери за В. І. Вернадським / І. П. Яцук, В. М. Панасенко // Агроєкологічний журнал. – 2013. – № 2. – С. 126–129.

Яцук І. Ґрунти потребують захисту [Електронний ресурс] / І. Яцук, В. Панасенко // Віче. – 2013. – № 15. – Режим доступу: <http://www.iogu.gov.ua/publikaciji/statti/gru№ty-potrebuyut-zahystu/>. – Дата звернення: 5.05.2015.

Деградація ґрунтів

Балюк С. А. Концепція екологічного ризику деградації ґрунтового покриву України / С. А. Балюк, Г. А. Верніченко // Вісник аграрної науки. – 2011. – № 6. – С. 5–11.

Бабміндра Д. Визначення економічної оцінки шкоди (збитків) від деградації земель / Д. Бабміндра // Землевпорядний вісник. – 2008. – № 2. – С. 40–44.

Булигін С. Ю. Вивчення еолових процесів на землях сільськогосподарського використання / С. Ю. Булигін, В. І. Тарасов // Вісник аграрної науки. – 2012. – № 2. – С. 56–59.

Васенков Г. І. Верифікація моделей дефляції ґрунтів з радіоекологічних міркувань / Г. І. Васенков, І. Ю. Деробон, І. П. Буднік // Вісник Житомирського нац. агрокол. ун-ту. – 2011. – № 2, т. 1. – С. 88–96.

Геопросторове моделювання потенціалу розвитку деградаційних процесів на орних землях / І. П. Ковальчук, Т. О. Євсюков, О. С. Мкртчян [та ін.] // Землеустрій і кадастр. – 2009. – № 4. – С. 72–82.

Даймель М. Ущільнення: ґрунт у депресії / М. Даймель // Agroexpert. – 2013. – № 11. – С. 22–24.

Канівець С. В. Карбонатні утворення в процесі реградації лісостепових опідзолених ґрунтів та їх генетичне значення / С. В. Канівець // Агроекологічний журнал. – 2014. – № 1. – С. 55–59.

Капранова Г. В. Вплив депресивного техногенного екологічного середовища на родючість ґрунту й життєдіяльність рослин у місті з великими виробництвами чорної металургії та коксохімії / Г. В. Капранова, С. В. Капранов, Л. В. Юнашева // Екологічний вісник. – 2011. – № 11–12. – С. 18–19.

Кротинов А. П. Проблема плотности почвы – миф или реальность / А. П. Кротинов, Н. П. Косолап // Зерно. – 2008. – № 12. – С. 76–81.

Мартин А. Г. Підходи до визначення нормативів граничних параметрів деградованих земель / А. Г. Мартин, О. П. Канащ, Т. О. Євсюков // Землеустрій і кадастр. – 2011. – № 3. – С. 65–72.

Мартин А. Нова концепція формування ґрунтоохоронних обмежень у використанні земель сільськогосподарського призначення / А. Мартин, О. Краснолуцький // Землевпорядний вісник. – 2014. – № 2. – С. 20–24.

Матвеев П. До питання прогнозування ерозійних процесів ґрунтів / П. Матвеев // Землевпорядний вісник. – 2014. – № 2. – С. 25–28.

Медведев В. В. Антропогенне переущільнення кореневмісного шару чорноземних ґрунтів / В. В. Медведев, О. М. Бігун // Вісник аграрної науки. – 2014. – № 10. – С. 55–60.

Медведєв В. В. Вплив структурного складу поверхневого шару на дефляцію ґрунтів / В. В. Медведєв // Вісник аграрної науки. – 2008. – № 7. – С. 12–18.

Моклячук Л. І. Моніторинг та фіторе mediaція забруднених пестицидами ґрунтів / Л. І. Моклячук, В. А. Петришина, Г. Д. Матусевич // Агроекологічний журнал. – 2010. – № 1. – С. 15–18.

Оцінювання екологічного стану орних земель за проявом деградаційних процесів / Н. Палапа, І. Сігалова, О. Крикунова [та ін.] // Техніка і технології АПК. – 2013. – № 6. – С. 34–37.

Панас Р. Деградація ґрунтів: причини виникнення, екологічні проблеми та можливості їх усунення / Р. Панас // Землевпорядний вісник. – 2009. – № 7. – С. 24–28.

Самойленко І. Разрушение «подошвы» / І. Самойленко // Зерно. – 2013. – № 4. – С. 72–78.

Тараріко О. Г. Охорона та відновлення деградованих ґрунтів відповідно проекту ґрунтової директиви Євросоюзу / О. Г. Тараріко, В. О. Греков, В. М. Панасенко // Вісник аграрної науки. – 2011. – № 5. – С. 9–13.

Яцук І. П. Особливості деградації сільськогосподарських земель Чернігівського Полісся / І. П. Яцук, А. М. Ліщук // Агроекологічний журнал. – 2014. – № 1. – С. 49–54.

Накопичення важких металів у ґрунті

Бондарєва О. Б. Міграція та накопичення свинцю і кадмію у ґрунті і рослинах під впливом добрив / О. Б. Бондарєва, Л. І. Коноваленко, О. М. Мігула // Агроекологічний журнал. – 2012. – № 3. – С. 20–24.

Борисюк Б. В. Просторова варіабельність важких металів в орному шарі сірого лісового ґрунту в середині ротації сівозміни / Б. В. Борисюк, Р. А. Залевський // Вісник Житомирського нац. агрокол. ун-ту. – 2011. – № 1. – С. 110–119.

Дидів А. І. Важкі метали в агроландшафтах (агроекологічний аспект) / А. І. Дидів // Екологічний вісник. – 2014. – № 5. – С. 20–22.

Єгорова Т. М. Еколого-геохімічні процеси міграції молібдену в агроландшафтах України / Т. М. Єгорова, Л. І. Моклячук // Агроекологічний журнал. – 2014. – № 2. – С. 17–25.

Єгорова Т. М. Еколого-геохімічні процеси міграції цинку в агроландшафтах України / Т. М. Єгорова // Агроекологічний журнал. – 2014. – № 3. – С. 14–22.

Ізюмова О. Г. Водно-фізичні властивості ґрунту в умовах техногенезу / О. Г. Ізюмова // Агроекологічний журнал. – 2013. – № 3. – С. 29–35.

Ізюмова О. Г. Фізичні властивості чорнозему опідзоленого у зоні впливу цементного виробництва / О. Г. Ізюмова // Агроекологічний журнал. – 2013. – № 2. – С. 46–50.

Клименко І. І. Вплив добрив на накопичення важких металів у темно-сірому опідзоленому ґрунті / І. І. Клименко // Вісн. аграр. науки. – 2009. – № 6. – С. 67–69.

Кузьменко Є. І. Накопичення свинцю у ґрунті виноградників та його транслокація до органів виноградної рослини / Є. І. Кузьменко, А. С. Кузьменко // Вісник аграрної науки. – 2012. – № 10. – С. 49–51.

Кузьменко Є. І. Оцінка фітотоксичності важких металів в умовах моно- і поліелементного забруднення ґрунту / Є. І. Кузьменко, А. С. Кузьменко // Агроекологічний журнал. – 2013. – № 1. – С. 33–35.

Максимчук Г. А. Токсичність ґрунтів та продуктивність вирощування / Г. А. Максимчук // Хімія, агрономія, сервіс. – 2010. – № 7. – С. 34–41.

Малиновська І. М. Мікробіологічні процеси у забрудненому іонами важких металів сірому лісовому ґрунті / І. М. Малиновська, І. В. Домбровська, Ю. І. Літвін // Агроекологічний журнал. – 2013. – № 2. – С. 29–34.

Малиновська І. М. Мікробіологічні процеси у сірому лісовому ґрунті за тривалого забруднення нафтопродуктами / І. М. Малиновська, Н. А. Зінов'єва // Агроекологічний журнал. – 2012. – № 1. – С. 64–69.

Мислива Т. М. Важкі метали в урбаноземах агроселітебних ландшафтів південно-західної частини м. Житомира / Т. М. Мислива, Л. О. Герасимчук // Наук. вісн. Нац. ун-ту біоресурсів і природокористування України. – 2011. – Вип. 162. – С. 155–164.

Мислива Т. М. Цинк в ґрунтах Житомирського Полісся / Т. М. Мислива // Вісн. Житомир. нац. агрокол. ун-ту. – 2011. – № 1 (28). – С. 123–136.

Мислива Т. М. Концептуальні засади здійснення екологічного нормування важких металів / Т. М. Мислива // Вісн. Житомир. нац. агроеколог. ун-ту. – 2012. – № 1 (30), т. 1. – С. 76–90.

Мислива Т. М. Мідь у ґрунтах Житомирського Полісся / Т. М. Мислива // Вісн. Житомир. нац. агроеколог. ун-ту. – 2012. – № 2. – С. 30–45.

Надточій П. П. Міграція Cu, Zn, Pb, Cd в дерново-підзолистому ґрунті при різних рівнях імпактного поліметалічного забруднення / П. П. Надточій, Л. О. Герасимчук // Вісн. Житомир. нац. агроеколог. ун-ту. – 2011. – № 2 (29), т. 1. – С. 21–36.

Нормування вмісту міцнофіксованих форм важких металів у ґрунтах / А. І. Фатєєв, М. М. Мірошніченко, Я. В. Бородіна [та ін.] // Вісник аграрної науки. – 2011. – № 9. – С. 41–44.

Семенов Д. О. Рухомість кадмію у системі ґрунт – рослина / Д. О. Семенов // Вісник аграрної науки. – 2008. – № 9. – С. 73–75.

Усманова Г. О. Забруднення важкими металами ґрунтів і овочевої продукції в зоні автотраси / Г. О. Усманова, А. І. Мельник // Агроекологічний журнал. – 2010. – № 1. – С. 26–29.

Чорний С. Г. Просторове моделювання допустимої норми ерозії південних чорноземів з використанням ГІС-технологій / С. Г. Чорний, О. М. Хотиненко // Вісник аграрної науки. – 2014. – № 9. – С. 49–53.

Шмитков Г. Г. Детоксація техногенно забруднених важкими металами ґрунтів – шлях до одержання екологічно чистої продукції / Г. Г. Шмитков, Т. Ф. Яковишина // Екологічний вісник. – 2012. – № 7–8. – С. 16, 25.

Радіаційне забруднення ґрунтів

Дутов О. І. Інноваційні підходи до застосування агротехнічних заходів на забрудненій радіоактивними речовинами території / О. І. Дутов // Агроекологічний журнал. – 2014. – № 2. – С. 28–32.

Дутов О. І. Радіаційно-екологічні аспекти використання ґрунтів, забруднених радіонуклідами / О. І. Дутов, М. М. Єрмолаєв // Вісник аграрної науки. – 2013. – № 2. – С. 51–54.

Дутов О. І. Родючість ґрунтів радіоактивно забруднених територій / О. І. Дутов, С. Ю. Булигін // Вісник аграрної науки. – 2014. – № 5. – С. 51–54.

Романчук Л. Д. Особливості накопичення ¹³⁷Cs в ґрунтах північної частини України [Електронний ресурс] / Л. Д. Романчук, І. Д. Іванюк // Агробіологія. – 2012. – Вип. 7 (91). – С. 21–23. – Режим доступу: <http://agrobiologiya.btsau.net.ua/sites/default/files/visnyky/agrobiologiya/agro%2091.pdf>. – Дата звернення: 05.05.2015.

Ходаківська О. Роль органічних добрив у поліпшенні екологічного стану та підвищення родючості радіоактивно забруднених ґрунтів / О. Ходаківська // Землевпорядний вісник. – 2010. – № 1. – С. 18–22.

Відтворення родючості ґрунтів

Балаєв А. Д. Сезонна динаміка органічних речовин чорнозему типового Лісостепу Правобережного залежно від рівня удобрення / А. Д. Балаєв, Р. П. Богданович, В. С. Олійник // Вісник аграрної науки. – 2015. – № 2. – С. 16–19.

Балюк С. А. Концептуальні засади економічного механізму відтворення родючості ґрунтів / С. А. Балюк, А. В. Кучер, О. В. Анісімова // Вісник аграрної науки. – 2014. – № 2. – С. 60–65.

Величко В. А. Гумусний стан чорноземів типових лівобережного Лісостепу та відтворення їхньої родючості / В. А. Величко, О. В. Демиденко, Ю. І. Кривда // Вісник аграрної науки. – 2013. – № 7. – С. 20–24.

Відтворення родючості ґрунтів: актуальні напрями економічного дослідження / С. А. Балюк, А. В. Кучер, О. В. Анісімова [та ін.] // Вісник аграрної науки. – 2013. – № 10. – С. 59–63.

Вплив біогумусу на протиерозійну стійкість чорнозему звичайного / В. О. Белоліпський, Ю. І. Усатенко, М. М. Полулях // Вісник аграрної науки. – 2013. – № 12. – С. 52–56.

Габриель А. Й. Агроекологічні основи відтворення родючості ясно-сірих лісових поверхнево оглеєних ґрунтів / А. Й. Габриель, Ю. М. Оліфір, О. Й. Качмар // Вісник аграрної науки. – 2013. – № 8. – С. 49–51.

Гумусний стан чорнозему типового за різних способів обробітку в агроценозах Лівобережного Лісостепу / О. В. Демиденко, І. С. Шаповал, О. Л. Тонха [та ін.] // Вісник аграрної науки. – 2014. – № 4. – С. 58–62.

Демиденко О. В. Відтворення родючості чорноземів типових в агроценозах при ґрунтозахисному землеробстві / О. В. Демиденко // Вісник аграрної науки. – 2013. – № 11. – С. 47–50.

Демиденко О. В. Управління обігом вуглецю в агроценозах під впливом низьковуглецевих агротехнологій / О. В. Демиденко, В. А. Величко // Вісник аграрної науки. – 2014. – № 11. – С. 46–52.

Демиденко О. В. Управління фаціальним гумусонакопиченням чорноземів в агроценозах Лісостепу і Степу України / О. В. Демиденко, В. А. Величко // Вісник аграрної науки. – 2013. – № 4. – С. 54–59.

Демидов О. А. Організаційні й агроекологічні основи рекультивації промислово порушених земель / О. А. Демидов // Агроекологічний журнал. – 2013. – № 3. – С. 12–18.

Євпак І. В. Вплив ґрунтозахисних технологій вирощування культур на родючість ґрунту / І. В. Євпак // Вісник аграрної науки. – 2009. – № 12. – С. 69–70.

Єрмолаєв М. М. Зміни гумусного стану дерново-підзолистого ґрунту під впливом удобрення у сівозмінах Полісся / М. М. Єрмолаєв, В. В. Хохлов // Вісник аграрної науки. – 2013. – № 1. – С. 11–14.

Єрьоміна Т. А. Реалізація агроресурсного потенціалу чорнозему звичайного в Північно-центральному Степу / Т. А. Єрьоміна, Ю. В. Сорока // Вісник аграрної науки. – 2014. – № 8. – С. 57–61.

Застосування органо-мінеральних добрив на сірих лісових поверхнево оглеєних ґрунтах Карпатського регіону / Г. М. Седіло [та ін.] // Вісник аграрної науки. – 2015. – № 2. – С. 11–15.

Зубова Л. Г. Едафічні умови рекультивованих териконів / Л. Г. Зубова, А. В. Харламова // Агроекологічний журнал. – 2012. – № 1. – С. 41–48.

Капштик М. В. Відтворення органічної речовини чорноземів як передумова органічного виробництва / М. В. Капштик // Вісник аграрної науки. – 2009. – № 9. – С. 8–13.

Коваленко О. Біологічне відновлення природної родючості ґрунту / О. Коваленко // Пропозиція. – 2013. – № 7. – С. 72–73.

Клэппертон Дж. Настоящая живая почва. Экология ризосферы / Дж. Клэппертон // Зерно. – 2012. – № 10. – С. 76–80.

Коваленко С. А. Зміни показників балансу гумусу у ґрунтах сільськогосподарських угідь Чернігівської області / С. А. Коваленко, Ю. Д. Матухно, М. П. Мукосій // Агроекологічний журнал. – 2013. – № 3. – С. 52–56.

Корчинська С. Г. Еколого-економічні питання відтворення родючості ґрунтів / С. Г. Корчинська, О. А. Корчинська // Землеустрій і кадастр. – 2009. – № 2. – С. 43–48.

Коцарь Е. Пути сохранения и восстановления плодородия почв в Украине: [экологизация производства] / Е. Коцарь // Аграрний тиждень. – 2011. – № 43. – С. 16.

Коцур В. Сохранение плодородия почв – забота о будущем цивилизации / В. Коцур // Овощеводство. – 2010. – № 11. – С. 24–27.

Кроветто К. Катионообменная способность почвы и гумус / К. Кроветто // Зерно. – 2014. – № 6. – С. 97–108.

Кук Р. Дж. Влияние качества почвы на урожай. Рост и развитие здорового пшеничного растения / Р. Дж. Кук, Р. Дж. Фесет // Зерно. – 2011. – № 11. – С. 20–26.

Лал Р. 10 законов самовосстанавливающегося управления почвой / Р. Лал // Зерно. – 2011. – № 9. – С. 68–70.

Лопушняк В. І. Екологічний стан темно-сірого опідзоленого ґрунту за різних систем удобрення / В. І. Лопушняк // Агроекологічний журнал. – 2013. – № 3. – С. 47–52.

Мазур Г. А. Продуктивність агроценозу як функція рівня відтворення родючості ґрунтів / Г. А. Мазур // Вісник аграрної науки. – 2013. – № 7. – С. 10–15.

Медведев В. В. Новітні технології і знаряддя обробітку для збереження фізичних властивостей ґрунтів / В. В. Медведев // Вісник аграрної науки. – 2013. – № 8. – С. 5–9.

Методика визначення збитків від погіршення родючості ґрунтів / М. М. Мірошніченко, К. Б. Гіржева, А. О. Христенко [та ін.] // Агроекологічний журнал. – 2010. – № 1. – С. 42–46.

Москаленко А. М. Біологічні та економічні чинники розширеного відтворення родючості ґрунтів Полісся / А. М. Москаленко // Органічне виробництво і продовольча безпека : [зб. наук. пр.] / ред. О. В. Скидан. – Житомир : Полісся, 2013. – С. 83–92.

Назаровець У. Р. Різноманіття мікроміцетів ґрунтів девастрованих земель / У. Р. Назаровець, У. М. Тарас, В. П. Оліферчук // Агроекологічний журнал. – 2014. – № 1. – С. 98–102.

Назарок П. Г. Особливості визначення вмісту гумусу у схилових ґрунтах дистанційними методами / П. Г. Назарок // Вісник аграрної науки. – 2013. – № 8. – С. 79–82.

Оцінка придатності ґрунтів України для органічного землеробства за вмістом мікроелементів / А. І. Фатєєв [та ін.] // Вісник аграрної науки – 2014. – № 4. – С. 5–9.

Оцінювання рекультивованих ґрунтів за придатністю для використання у сільськогосподарському виробництві / Г. Ф. Момот, В. В. Шимель, Р. В. Акімова, О. А. Демидов // Вісник аграрної науки. – 2013. – № 3. – С. 48–52.

Павлюк С. Д. Науково обґрунтоване застосування добрив – запорука зниження забруднення ґрунтів / С. Д. Павлюк, С. В. Колотило // Наук. вісн. Нац. ун-ту біоресурсів і природокористування України. – 2010. – Вип. 149. – С. 61–64.

Панас Р. Сучасні проблеми зниження родючості ґрунтів України і перспективи її відтворення та збереження [Електронний ресурс] / Р. Панас // Сучасні досягнення геодезичної науки та виробництва. – 2013. – Вип. 2. – Режим доступу: <http://e№ a.lp.edu.ua:8080/bitstream/№ tb/21768/1/24-102-106.pdf>. – Дата звернення: 5.05. 2015.

Полупан М. І. Моніторинговий показник природно-антропогенного вмісту фосфору в ґрунтах / М. І. Полупан, О. В. Коростін, В. А. Величко // Вісник аграрної науки. – 2010. – № 7. – С. 62–65.

Польовий В. М. Відновлення родючості агрохімічно деградованих ґрунтів / В. М. Польовий // Вісник аграрної науки. – 2011. – № 2. – С. 37–40.

Продуктивна здатність ґрунтів Лісостепу за природною і ефективною родючістю / М. І. Полупан, В. А. Величко, В. Б. Соловей, І. І. Білівець // Вісник аграрної науки. – 2011. – № 7. – С. 15–24.

Ременюк Ю. О. Формування агрофізичних параметрів чорноземних ґрунтів на різних ділянках агроландшафту / Ю. О. Ременюк // Вісник аграрної науки. – 2010. – № 4. – С. 54–57.

Ременюк Ю. О. Вплив тривалого обробітку ґрунту на родючість чорнозему типового / Ю. О. Ременюк // Вісник аграрної науки. – 2010. – № 11. – С. 14–17.

Семенда О. В. Напрями підвищення родючості та охорони якості ґрунтів / О. В. Семенда // Агросвіт. – 2014. – № 6. – С. 58–62.

Сипко А. О. Відтворення вмісту гумусу в слабокислому сірому лісовому ґрунті за хімічної меліорації в умовах Правобережного Лісостепу / А. О. Сипко, Г. С. Гончарук // Вісник аграрної науки. – 2014. – № 1. – С. 55–58.

Сипко А. О. Вплив вапнування на вміст гумусу в чорноземі типовому в умовах північно-східного Лісостепу / А. О. Сипко, О. П. Стрілець, Г. А. Сінчук // Вісник аграрної науки. – 2013. – № 5. – С. 19–22.

Спосіб визначення рекомбіногенності ґрунту, продуктивних вод і рослинницької продукції в агроландшафтах / І. А. Козерецька, С. В. Демидов, Т. В. Мариненко, С. Г. Корсун // Вісник аграрної науки. – 2012. – № 3. – С. 56–58.

Стан чорноземів типових за органічного землеробства / В. І. Гамалей, М. І. Драган, В. Г. Дідора [та ін.] // Вісник аграрної науки. – 2010. – № 12. – С. 48–51.

Тараріко О. Г. Агроекологічний стан ґрунтів та контроль за їх родючістю / О. Г. Тараріко, В. О. Греков, Л. В. Дацько // Агроекологічний журнал. – 2011. – № 3. – С. 39–44.

Тихоненко О. В. Заходи щодо охорони та відтворення родючості ґрунтів на землях сільськогосподарського призначення. / О. В. Тихоненко // Землеустрій і кадастр. – 2010. – № 3. – С. 62–68.

Труфанов О. Способи біологічного підвищення родючості ґрунтів / О. Труфанов // Пропозиція. – 2013. – № 7. – С. 52–53.

Факторы плодородия : какие технологии увеличивают процент гумуса и какие – снижают / Ин-т качества почвы [США] // Зерно. – 2013. – № 10. – С. 56–64.

Цвей Я. П. Груповий та фракційний склад гумусу чорнозему типового в різноротаційних сівозмінах / Я. П. Цвей, В. В. Іваніна, О. Т. Петрова // Вісник аграрної науки. – 2013. – № 1. – С. 15–19.

Цвей Я. П. Вплив способів обробітку ґрунту на агрофізичні властивості чорнозему типового / Я. П. Цвей, Ю. О. Ременюк, О. Б. Хіврич // Вісник аграрної науки. – 2011. – № 9. – С. 15–18.

Чепеленко А. М. Еколого-економічні проблеми землекористування / А. М. Чепеленко // Агросвіт. – 2013. – № 10. – С. 10–14.

Черноземы обыкновенные – прежде и теперь / С. Крамарев, С. Красненков, В. Исаенков [и др.] // Зерно. – 2013. – № 4. – С. 47–59.

Чешко Н. Ф. Захисна роль рН-буферних механізмів ґрунтів від негативного впливу зовнішніх навантажень / Н. Ф. Чешко, Ю. Л. Цапко // Вісник аграрної науки. – 2011. – № 1. – С. 60–63.

Шувар І. Про родючість ґрунту треба дбати постійно [Електронний ресурс] / І. Шувар // Агробізнес Сьогодні. – 2011. – № 20, 21. – Режим доступу: <http://www.agro-business.com.ua/agro-omiia-siogodni/694-pro-rodichist-ru-tu-treba-dbaty-postiio.html>. – Дата звернення: 05.05.2015.

Зарубіжний досвід охорони ґрунтів

Балюк С. А. Зарубіжний та вітчизняний досвід законодавчого врегулювання правового захисту ґрунтів / С. А. Балюк, Л. В. Гапеев // Вісник аграрної науки. – 2014. – № 10. – С. 12–16.

Бондар О. Сфера охорони земельних ресурсів: системи технічного регулювання у Європейському Союзі і нормативно-правова база України / О. Бондар, С. Берзіна, С. Погурельський // Землевпорядний вісник. – 2009. – № 3. – С. 19–23.

Кучер О. Особливості охорони земель у США / О. Кучер // Землевпорядний вісник. – 2008. – № 1. – С. 53–58.

Медведев В. В. Досвід реалізації «Європейської ґрунтової політики» / В. В. Медведев // Вісн. аграр. науки. – 2013. – № 3. – С. 13–19.

Медведев В. В. Заходи стимулювання впровадження ґрунтоохоронних технологій у європейських країнах / В. В. Медведев // Вісник аграрної науки. – 2010. – № 6. – С. 15–17.

Медведев В. В. Європейська політика охорони ґрунтів / В. В. Медведев // Вісник аграрної науки. – 2008. – № 5. – С. 5–11.

Панасенко В. Досвід Німеччини у сфері раціонального використання і збереження ґрунтів / В. Панасенко // Землевпорядний вісник. – 2012. – № 11. – С. 6–8.